

Kransen hedder en hørkrans, og brættet er en hørhegle.

En hørkrans bestod af 12 bundter heglet hør, som snoes op i en krans. Sådan opbevarede den til senere spinning, og alle købere vidste, at en hørkrans bestod af 12 bundter.

Hørheglen blev brugt til at trække hørfibrene igennem, hvor blåren (restproduktet) bliver tilbage.

HISTORIEN OM HØR FRA ALS

TEKST: MARGIT BERTHELTSEN - FOTO: KIRJA

Jeg påtog mig opgaven at vinde nøglerne op, så vi kunne vurdere hørkvaliteten. Nøglerne var forskellige i størrelse, men kugleformede, håndopvundne og fæstnet med en knappenål.

Inde i hvert nøgle fandt jeg forskellige emner, som små klude, tændstikæsker, koks-stykker, pap og avis-pirstykker, og her lukker "mysteriet" sig op, for her kan jeg læse datoer og årstal.

Der er avis-pirstykker fra Dybbøl Posten, Berlingske Tidende, Politiken og Brugsens Blad bl.a., og dateringerne er mellem 1940-1947, et enkelt julekort poststemplet 1935.

Hørren er dyrket på markerne omkring gården, høstet og kørt til Tommerup Hørvarefabrik på Fyn, som spandt og vævede duge og linned.

Under, og især i slutningen af 2. Verdenskrig, var det almindeligt på Als og måske også andre steder, at man

På loftet, på en gård ved Mommark på Als, fandt et ungt par i efteråret 2016, nogle poser med over 80 nøgler spundet hør

dyrkede hør til erstatning for bl.a. bomuld, som ikke kunne skaffes. I 1947 er bomuld begyndt at komme tilbage og hørnøglerne er formodentlig blevet lagt på loftet og gemt/glemte.

De fundne hørnøgler er forskellige i kvalitet.

Fra det grove garn, med mange "ta-ver" fra processen ved hørbrydning, som blev vævet til "sækkestof" og brugt til bl.a. møbelpolstring, og så til det meget fine, tynde horgarn, som kan forarbejdes til endnu tyndere hørtråd, som tidligere blev brugt til knipletråd eller sytråd. Til denne proces brugtes en "russepind", som tråden trækkes igennem for at blive endnu mere tynd og glat.

Tommerup Hørvæveri ophørte i 1969 og maskinvæve og tilbehør blev

I hørnøglet sidder en nål. Der hvor hørtråden slutter sættes en nål, om hvilken tråden hæftes, således at nøglet ikke ruller sig op.

doneret til Hørvævmuseet på Krengerup Gods på Fyn, som absolut er et besøg værd. www.hvm-krengerup.dk

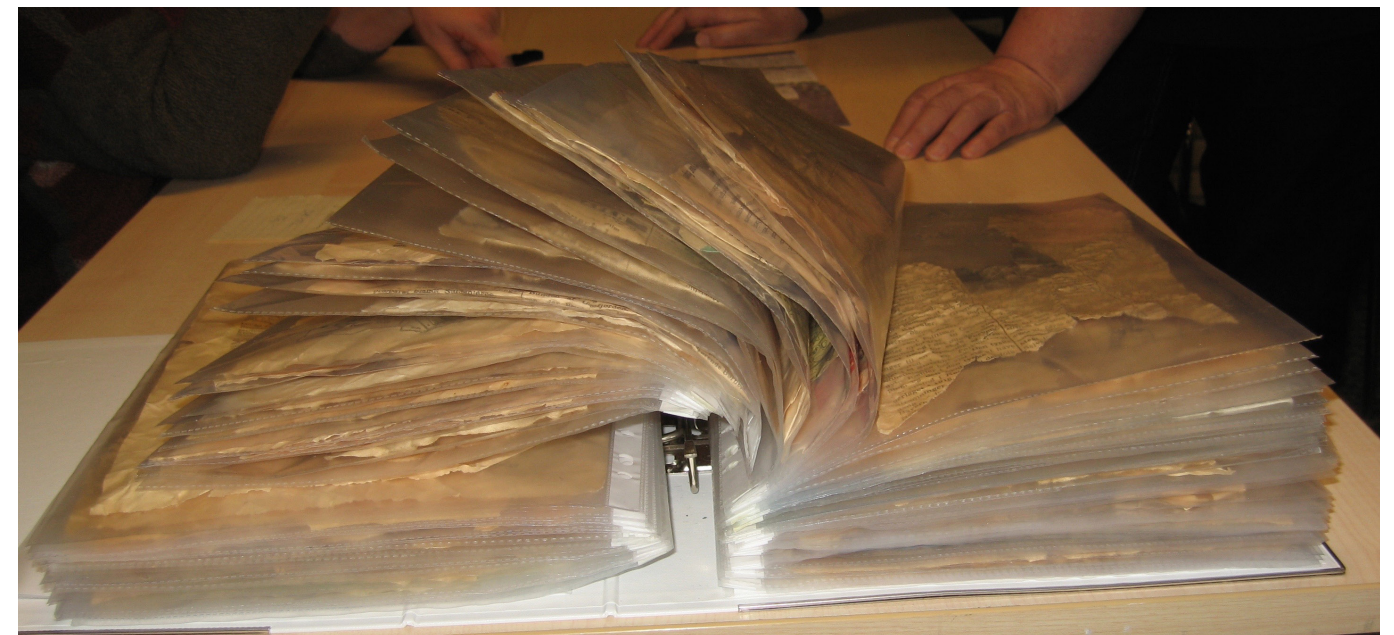
Og - Historien om hør fra Als er slet ikke slut endnu.

En russepind.

Forskellige genstande fundet i hørnøglerne

En mappe fyldt med de udglattede avissider, som har været inde i hørnøglet. Et af dem er taget ud på billedet til højre.

Litteratur:

"De Bolstre Blaa-" Margrethe Hald. Nyt Nordisk Forlag. Arnold Busck.

"Uld og hør" M.Skougaard og H.T.Hansen. Nationalmuseet.

Ved den lille udstilling på Gavstriks årsmøde i Sæby var der mange deltagere, der erhvervede sig et eller flere hørnøgler, ja nogen begyndte endda at strikke klude med det samme.

Tilbage på Als har jeg stadig mange endnu ikke opvundne hørnøgler, og jeg er så spændt på, hvilke hemmeligheder, de indeholder.

